

FUNKTIONSHINDRADES MÖJLIGHETER

ATT LEVA SOM ANDRA I KALIX

BAKGRUND

Enligt handikapputredningen är det viktigt att kommunerna i all sin verksamhet ser till att funktionshindrade får en i förhållande till andra invånare likvärdig ställning.

1989 års handikapputredning skriver i sitt slutbetänkande "Ett samhälle för alla" (SOU 1992:52),

- "Kommunala planer och program i frågor om tillgänglighet skall både ge uttryck för den beslutade viljeinriktningen och vara praktiska och konkreta. De skall också kunna följas upp och utvärderas på kort och lång sikt. Handikapporganisationerna måste, för att kunna utöva inflytande, ges möjlighet att komma in tidigt i beslutsprocessen. Den organisatoriska formen för samarbetet får utarbetas efter lokala förutsättningar. Det är betydelsefullt att handikapporganisationernas medverkan fokuseras på de punkter där organisationerna besitter en speciell kompetens."

KOMMUNENS MÅL OCH INRIKTNING

Kalix är en kommun för alla medborgare. Oavsett om vi har funktionshinder eller inte, upplever vi alla behov. Alla har vi dessutom behov av hjälp / service. Det gäller inte minst de funktionshindrade. Den gemensamma utgångspunkten för alla nämnders arbete med kommunal verksamhet och service är att alla i organisationen, anställda och politiker har respekt för enskilda människors upplevelse av sina behov.

HANDLINGSPROGRAMMETS ÖVERGRIPANDE MÅL

Kommunen ska skapa förutsättningar för att alla människor, oavsett funktionshinder, kan leva ett fullvärdigt liv - socialt, kulturellt, i arbete, bostad, skola och på fritiden.

Det handikappolitiska handlingsprogrammet syftar till att minimera antalet situationer där den funktionshindrade även är handikappad. Det ska ske genom att kommunen via nämnderna dels sätter upp mål för den verksamhet som vänder sig till allmänheten, dels vidtar de åtgärder som krävs för att uppnå målen.

Vid sidan av det handikappolitiska handlingsprogrammet återfinns samhällets individuella åtgärder för de funktionshindrades behandling och träning. Tillsammans med individuella tekniska hjälpmedel är även dessa åtgärder ämnade att minimera antalet situationer där de funktionshindrade är handikappade.

FN´S STANDARDREGLER

1993 antog FN:s generalförsamling standardregler för att tillförsäkra människor med funktionsnedsättning jämlikhet och delaktighet.

Reglerna innehåller tydliga principiella ståndpunkter när det gäller rättigheter, möjligheter och ansvar. De ger konkreta förslag till hur ett land kan undanröja hinder för personer med funktionsnedsättning och därmed skapa ett tillgängligt samhälle.

Av de sammanlagt 22 standardreglerna har 10 tagits med i kommunens handikappolitiska handlingsprogram. Grunden för urvalet har varit att ta med de regler där kommunen har reella möjligheter att via sina nämnder utöva en påverkan. Inom parentes anges numreringen från den kompletta listan av de 22 standardreglerna.

Varje nämnd bör dessutom göra sig bekant med samtliga standardregler och avgöra i vad mån nämnden bör ta upp en bestämd fråga.

1. ökad medvetenhet (1)
2. tillgänglighet (5)
3. utbildning (6)
4. arbete (7)
5. familjeliv och personlig integritet (9)
6. kultur (10)
7. rekreation och idrott (11)
8. policy och planering (14)
9. handikapporganisationer (18)
10. personalutbildning (19)

När nämnderna arbetar med att utforma sina respektive delar av det handikappolitiska handlingsprogrammet ska alla de tio utvalda av FN:s standardregler övervägas. Varje nämnd ska bedöma hur den kan bidra till att funktionshindrade ska kunna leva som andra i de avseenden som dessa standardregler behandlar.

ARBETSSÄTT

Det handikappolitiska handlingsprogrammet är ett grunddokument där de långsiktiga målen redovisas och där det anges ur vilka aspekter nämnderna årligen ska se över sin verksamhet så att de uppsatta målen uppnås. Den översynen ingår i budgetarbetet på samma sätt som sker beträffande övriga mål där nämnderna tar ställning till vilka åtgärder som behövs och om det finns ekonomiskt utrymme för att genomföra dem.

I arbetet med att minimera antalet situationer där de funktionshindrade även är handikappade bör samarbete/samverkan ske med de olika handikapporganisationerna. Med den sakkunskap de besitter och det engagemang de utövar kan de spela en viktig roll. Samarbetet kan bedrivas direkt med berörd organisation, men även och med fördel via det Kommunala Handikapprådet.

Utifrån de 10 standardreglerna ser nämnderna över sitt ansvar och sina möjligheter att underlätta för funktionshindrade att leva som andra. När mål och åtgärder på handikappområdet utifrån det handikappolitiska handlingsprogrammet, behandlas i samband med budgetarbetet, skall nämnden göra en inventering av eventuella brister i verksamheten ur några olika aspekter:

- Har nämnden den organisation som är ändamålsenlig för att uppnå målen i det handikappolitiska handlingsprogrammet.
- Har nämnden kompetent personal för uppgiften att nå uppsatta mål.
- Har nämnden tillgodosett behovet av ändamålsenliga och lämpligt utrustade lokaler.
- Har nämnden gjort det möjligt för de funktionshindrade att själva eller med gängse transportmedel ta sig till verksamheten.
- Har nämnden etablerat en dialog med de funktionshindrade och / eller deras företrädare.

NÄMNDERNAS MÅL OCH ARBETE FÖR ATT UPPNÅ MÅLEN

Det handikappolitiska handlingsprogrammet har formulerats för att fungera som ett arbetsinstrument. Programmet redovisar en metod för att garantera att de funktionshindrades möjligheter att leva som andra ständigt prövas och åtgärdas. Handlingsprogrammet beskriver hur nämnden ska arbeta för att uppnå det mål den ställt upp.

Handlingsprogrammet ska därför vara giltigt som planeringsinstrument under lång tid medan inventering av brister och beslut om åtgärder årligen aktualiseras i nämndernas verksamhetsplanering.

Barn och grundskolenämnden

ANSVAR SOMRÅDE

Barn och grundskolenämnden ansvarar för barnomsorg och utbildning för barn upp till 16 år i kommunen. I kommunen finns förskola, fritidshem, grundskola, obligatorisk särskola och kommunal musikskola.

Nämndens ansvar är att alla elevers rätt till omsorg och utbildning i förskola och skola tillgodoses oavsett funktionshinder.

MÅL

Alla elever oavsett funktionshinder ska få undervisning som de kan tillgodogöra sig i varje skolform.

Alla elever som går ut skolan ska kunna kommunicera med sin omgivning.

Alla elever med utvecklingsstörning ska ha rätt till undervisning enligt särskolans läroplan.

ÅTGÄRDER

Information skall lämnas till föräldrar, som ska välja skolform för sina barn. Information skall ges vid flera tillfällen för att ge en fullständig bild av de olika skolformerna

Ett nära samarbete mellan föräldrar och personal ska upprätthållas för att utveckla en bra verksamhet för eleven. Samarbete ska vid behov tas med handikapporganisationer.

Råd och stöd skall tas till vara från Landstingets habilitering, SIH:s konsulenter och olika resurscentrum för elever med funktionshinder.

Personal skall ges utbildning och kontinuerlig fortbildning om olika funktionshinder.

Berörd personal ska ha kunskap om teckenspråkets användning för hjälp vid språkförståelse, begreppsbildning, kommunikation m.m.

Berörd personal ska ha fortbildning om de funktionshinder eleverna har på enheten.

Berörd personal ska erhålla handledning av specialutbildad personal.

Särskilda undervisningsgrupper ska bildas, där så är möjligt.

Eleverna ska ha tillgång till de hjälpmedel de behöver för att kunna tillgodogöra sig undervisningen och för att kunna ha ett samspel med omgivningen.

Lokalerna skall anpassas för att kunna ta emot elever med funktionshinder.

Rektor ansvarar för uppföljning och utvärdering av verksamheten på sitt rektorsområde.

Fritids- och kulturnämnden

ANSVAR SOMRÅDE

Fritids- och Kulturnämnden har ett brett och viktigt ansvarsområde. På kulturens område ansvarar nämnden för biblioteksverksamhet, allmän kulturverksamhet med inriktning på ord, bild, ljud och rörelse. Kulturmiljövård inkl kulturhistorisk verksamhet ingår i ansvarsområdet. Nämnden ska ge stöd till den frivilliga folkbildningsverksamheten. Nämnden stöder den ideella föreningsverksamheten inom hela kultur, idrotts- och annan föreningsverksamhet.

MÅL

Funktionshindrade skall ägnas ökad uppmärksamhet

Nämnden skall med olika åtgärder och inom givna ramar arbeta aktivt med handikappfrågor, förebyggande friskvård och rehabiliteringsåtgärder.

För Funktionshindrade som deltar i bidragsberättigad aktivitet utgår generösa bidrag, oavsett ålder

Förvaltningens anläggningar och arrangemang skall vara lätt tillgängliga även för människor med funktionshinder.

I Kalix skall råda kulturell välfärd

Människor skall ges möjlighet att;

- utveckla sitt intellekt, sina kunskaper, fantasi och känsla
- utveckla social gemenskap
- utöva sina demokratiska rättigheter
- lära känna de historiska sambanden och tillvarata kulturarvet
- utveckla kommunikationen mellan människor
- få intellektuella och emotionella upplevelser

MEDEL

Nämndens möjligheter att ta emot funktionshindrade i sin verksamhet skall årligen prövas genom en inventering av nämndens resurser (lokaler, arrangemang, utrustning etc.).

Prövningen som ingår i budgetarbetet skall leda till överväganden om åtgärder för att komma tillrätta med upptäckta brister samt att utveckla verksamhet.

Gymnasienämnden

ANSVAR SOMRÅDE

Gymnasienämndens ansvarsområde omfattar ungdomsgymnasium, gymnasiesärskola, vuxenutbildning och Trätekniskt Centrum (TTC).

Verksamheten är frivillig och vänder sig till vuxna och ungdomar i åldern 16-20 år.

Inom förvaltningen finns idag ca 650 elever på ungdomsgymnasiet och ca 500 vuxenstuderande.

MÅL

Alla elever skall ges samma möjlighet att genomföra sina studier inom gymnasienämndens verksamhetsområde. Undantaget de elever/ungdomar med synskada, dövhet, hörselskada eller talskada som i samråd med föräldrar väljer att fullgöra sin utbildning vid någon av landets specialskolor. Även elever/ungdomar som är svårt rörelsehindrade har rätt till studier vid Rh-anpassat gymnasium. Rektor ansvarar för uppföljning och utvärdering angående måluppfyllelse.

ÅTGÄRDER

Med blivande elever och föräldrar skall informationsutbyte ske för att klara ut eventuella miljöhinder innan skolstart. Ett fortsatt nära samarbete mellan elev-föräldrar- skola, och för elevens positiva utveckling, skall utmärka gymnasieskolans verksamhet.

RÅD OCH STÖD

Skolan skall samverka med externa organisationer i syfte att maximera förutsättningarna för varje elev.

PERSONAL

Kompetensen hos berörd personal skall säkerställas via anpassade fortbildningsinsatser.

HJÄLPMEDEL

Eleverna skall ha tillgång till de hjälpmedel de behöver för att tillgodogöra sig utbildningen.

Kommunstyrelsen

ANSVARsområde

Kommunstyrelsen har ansvaret för sysselsättningsfrågor

MÅL

Kommunen skall öka funktionshindrades möjligheter till arbete och sysselsättning

MEDEL

Kommunen skall bereda funktionshindrade lämpliga arbetsuppgifter inom ordinarie verksamhet. Utöver den ordinarie verksamheten skall kommunen initiera och driva projekt med särskild inriktning mot målgruppen.

I sysselsättningsbudgeten skall särskilda medel avsättas för insatser direkt riktade till funktionshindrade och arbetshandikappade.

Kommunstyrelsen skall i samband med nya etableringar av företag, aktualisera funktionshindrades möjligheter till anställning.

Kommunstyrelsen skall fortlöpande inventera och pröva att fysisk miljö och verksamhet inte är av den art att funktionshindrade upplever sig vara handikappade. Överväganden om åtgärder för att komma tillrätta med upptäckta brister samt att utveckla verksamhet skall ingå i styrelsens budgetarbete.

Plan- och miljönämnden

ANSVAR SOMRÅDE

Nämnden ska arbeta för en förbättrad miljö och ett förstärkt hälsoskydd. Med hälsoskydd avses åtgärder för att hindra uppkomsten av olägenheter för människors hälsa. Man ska även ta hänsyn till de som är känsligare än "normalt". Nämnden har därför möjlighet att ställa krav som förbättrar förhållandena för allergiker och överkänsliga personer framför allt då det gäller offentliga miljöer och i viss mån bostäder.

Nämnden ska i kommunens samhällsplanering i ett tidigt skede också ta till vara hälso- och miljöskyddsintressen. Nämnden har ett ansvar för att den fysiska miljön, både inomhus och utomhus, utformas på ett sådant sätt att tillgängligheten för människor med funktionshinder hålls hög.

En del av nämndens verksamhet är råd- och informationsgivande – många gånger i förebyggande syfte. Informationsinsatser av olika slag är speciellt viktiga när det gäller att visa respekt även för den som har ett osynligt handikapp.

Enligt nämndens vision har människan rätt till ett hälsosamt och rikt liv i samklang med naturen. I arbetet mot en hållbar utveckling skall människan stå i centrum. Nämnden skall genom sitt arbete medverka till att skapa sådana förhållanden i vår kommun att människor långsiktigt kan leva och verka här.

MÅL

Plan- och miljönämnden ska verka för att samhällsbyggandet sker med en god och långsiktigt hållbar livsmiljö för alla människor som resultat. Målet innefattar att sådana förhållanden skapas att funktionshindrade ges ett hälsosamt och rikt liv.

MEDEL

Nämnden ska ständigt i samband med tillstånds-, tillsyns- och planeringsarbete bevaka den fysiska miljön för att reducera olika hinder som kan begränsa funktionshindrade från olika aktiviteter.

Genom utökad information ska nämnden arbeta för att människor inom kommunen får större medvetenhet om de funktionshindrades villkor och behov

Socialnämnden

ANSVAR SOMRÅDE

Socialnämnden har ett särskilt ansvar för de funktionshindrade. Handikappomsorgen har ett huvudansvar för omsorgen om de funktionshindrade bl a via tillämpningen av LSS, lagen om särskilt stöd till vissa funktionshindrade. Hemtjänsten har omsorg om de äldre funktionshindrade med insatser inom socialtjänstlagens ram. Verksamheten på dessa områden regleras dessutom genom mål, åtgärder och uppföljning inom nämndens målstyrning och verksamhetsplaneringen.

Nämnden har i likhet med övriga nämnder ansvar för att den funktionshindrade allmänheten har tillgång till dess olika verksamhetslokaler.

MÅL

Socialnämnden skall underlätta för de funktionshindrade att besöka lokaler som nämnden bedriver verksamhet i. Detta oavsett om det handlar om ärenden i samband med eget funktionshinder eller andra ärenden.

MEDEL

Socialnämndens möjligheter att ta emot funktionshindrade i sin verksamhet skall årligen prövas genom en inventering av socialnämndens resurser (lokaler, utrustning etc) . Överväganden om åtgärder för att komma tillrätta med upptäckta brister samt att utveckla verksamhet ingår i nämndens budgetarbete.

Tekniska nämnden

ANSVAR SOMRÅDE

Tekniska förvaltningen arbetar med frågor som rör kommunens fastigheter och infrastruktur.

Förvaltningens uppgifter är att svara för teknisk utredning, utveckling, produktion, förvaltning och service av kommunens anläggningar enligt nedan.

- Gator
- Vatten- och avloppsreningsverk
- Vatten- och avloppsledning
- Avfallsdeponier
- Fastigheter
- Parker och skogar
- Markfrågor (köp och försäljning)
- Trafikfrågor
- Bostäder

MÅL

Nämnden skall arbeta för att lokaler där kommunen bedriver verksamhet skall vara tillgängliga för människor med funktionsnedsättning. Det gäller både kommunens egna fastigheter och förhyrda. Nämnden skall även verka för att annan offentlig miljö får god tillgänglighet. Med annan offentlig miljö avses bl. a. Trafikmiljön med hänsyn till tillgängligheten för funktionshindrade.

Kommunens lokaler skall vara rökfria. Lokalerna skall också vara anpassade så att allergiska reaktioner ej framkallas.

Nämnden skall verka för att dom personer i teknikiska förvaltningens personal som i sitt arbete handlägger frågor som berör personer med funktionsnedsättning skall erhålla fördjupad utbildning i dessa frågor (t.ex. vid handläggning av frågor som rör offentlig miljö, kollektivtrafik mm).

Nämnden skall verka för att handikapporganisationer får utökat inflytande vid nyanläggning och ombyggnader av kommunens lokaler samt vid förändringar av trafikmiljön.

MEDEL

Nämnden skall kontinuerligt ta hänsyn till tillgänglighetsfrågor i samband med att beslut fattas i frågor som rör teknikiska förvaltningens verksamhet.

Speciell hänsyn/uppföljning av dessa frågor skall utföras i samband med budgetarbetet varje år.